

82

2-16

910

u. y.

u. p-

ԱՄԷՆ ՊՐԱԿ ԱՄԵՐԴՋԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԿԸ ՊԱՐՈՒ ԱԿԷ

Ն Ա Թ

Բ Ի Ն Ք Է Ի Թ Ը Ն

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀՈՋԱԿԱԽՈՐ ԳԱՂՏԻ
ՈՍՏԻԿԱՆԻՆ ՆՈՐԱՐԿԱՅՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄ. Ժ. Շ.

ԹԻԻ 14

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԸ

— Մր. Փինեք րբն, շարունակեց Թեա վայրագ հեզմութեան
շեռով մը: Հիմա կարգը ձեռն է այդ կերպով մեռնելու: Քանի մը
տոյժէն զիսկ մը տիտի ոտով տնկաւ:

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼԸ

ԳՈՂԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Նախ Փինքէրթըն, շատ զբաղած ըլլալով, մինչեւ իրիկուն ուշ ատեն մնացած էր իր գրասենեակը: Նրբ վերջապէս աւարտեց աշխատութիւնը, քիթը վեր առաւ և դուրս նայեցաւ օդին ի՞նչ վիճակի մէջ ըլլալը հասկնալու համար: Յուրտ էր: Անձրևի կաթիլներ կ'իջնային աշնանային երկինքէն: Խիստ հով մը կը փչէր հիւսիսէն:

Գաղանի ոտտիկանը վերարկուն հագաւ և գլխարկը դրաւ: Բօլ Բէրիէ-Լա, որ իր վարպետին հետ աշխատած էր ամբողջ իրիկունը, կը պատրաստուէր մեկնիլ գրասենեակէն:

— Ո՛ւֆ, ըսաւ Փինքէրթըն, վերջապէս պիտի կրնամ այս գիշեր հանգիստ պառկիլ... Ճիշդը ըսելով, շատ կանուխ չէ: Յոգնեցուցիչ օրերու ամբողջ շարք մը անցուցինք: Մասնաւորապէս Նօրի գործը շատ նեղեց զիս, թէեւ ամենափոքր վտանգ մը չկար: Ժամը քանին է, Բօ՛լ:

— Տասնըմէկն է, պատասխանեց երիտասարդը, ժամացոյցը նայելով: Շատ մի՛ ուրախանաք, վարպետ: Ես այն նախզգացումը ունիմ թէ երկար հանգիստ մը պիտի չվայելենք: Օդին մէջ բան մը կայ:

— Սա՛ նայէ, ըսաւ գաղանի ոտտիկանը, հետաքրքրական է: Ես ալ ճիշդ միեւնոյն տպաւորութիւնը կ'ունենամ և իմ նախզգացումներս բնաւ չեն խաբեր զիս...

Նոյն պահուն հեռաձայնի զանգակը զարնուեցաւ: Փինքէրթըն Բօլի նայեցաւ խնդալով:

— Տեսա՞ք, ի՞նչ կ'ըսէի... Արդեօք երկուքս ալ իրականաբար պիտի ունենանք:

— Շատ կարելի է, պատասխանեց Բօլ, մինչ գաղանի ոտտիկանը հեռաձայնին մօտ կ'երթար և գործիքը ականջին կը դնէր:

— Ալլօ՛, ըսաւ: Ե՛ս եմ, Նախ Փինքէրթըն... Դուք ո՞վ էք:

— Ոտտիկանապետ Մաք Քօնէլ... Շատ ուրախ եմ որ

նորէն կը հանդիպեմ ձեզի, Մր. Փինքէ'րթըն: Կրնա՞ք գալ 17րդ փողոցը, թիւ 98, արեւելակողմը:

— Ի՞նչ կայ:

— Հոն կը գտնուի Թօմէն էնտ Պրուքի գոհարեղէնի վաճառատունը, որ կողոպտուեցաւ:

— Է՛ր ուրեմն... Գրեմք թէ քնաւ չեմ սիրեր զբաղիլ այդ տեսակ գործերով: Զեր մարդիկը կը բաւեն ստոր համար, Մր. Մաք Բօնէլ... Եթէ մասնաւոր պարագայ մը չկայ գործին մէջ...

— Եղածը արդարեւ ինքնին խիստ սովորական գողութիւն մըն է... Բայց գործը մասնաւոր շահեկանութիւն մը ունի ձեզի համար, վասն զի գողերը զեկոյց մը ձգած են հոշակաւոր գաղանի ոտտիկան Նաթ Փինքէրթընի համար:

— Ա՛հ, ա՛հ, պէտք է որ աւելի կանուխ ըսէիք ստիկա: Անմիջապէս կ'ուզամ: Սպասեցէք ինծի:

Գաղանի ոտտիկանը գործիքը տեղը դրաւ և խօսակցութիւնը հաղորդեց Բօլի:

Երկուստարդը գլուխը երեքոց:

— Շատ տարօրինակ է, ըսաւ: Այդ թշուառականները զեկոյց մը ձգած են ձեզի համար, առանց դիտնալու թէ այդ գործով պիտի գրազիք:

— Անշուշտ կը կարծէին թէ պիտի դիտէի, վասն զի մօտերը կը բնակիմ... Այդ նամակը սպառնալիքներ միայն կրնայ պարունակել: Բայց աւելորդ է ըսել թէ գործը ձեռք պիտի առնեմ այդ պարագային:

Գաղանի ոտտիկանը և երկուստարդը գործակիցը գրասենեակէն մեկնեցան, մօտը գտնուած Յրդ ծառուղիի օդային երկաթուղին նստան և 18րդ փողոցի կայանը իջան:

Բալեյով եկան 18րդ փողոցը և քանի մը վայրկեան ետք կը գտնուէին 98 թիւին առջեւ: Դժուարութիւն չբաշխեցին գեանայարկին վրայ տնտեսու միջակ կարեւորութիւն ունեցող գոհարեղէնի վաճառատուն մը, որուն դրան վրայ գրուած էին Թօմէն էնտ Պրուք անունները:

Վաճառատան առջեւ երկու ոտտիկաններ պահակ կը սպասէին: Ներսը լոյս կար և երկու գաղանի ոտտիկանները ներս մտնելով, դտան Սպահովութեան անօրէնը՝ ոտտիկանաւ պետ Մաք Բօնէլ, ոտտիկանի մը և վաճառատան տէրերէն մէկուն՝ Հէրրի Թօմէնի հետ:

— Ա՛հ, եկա՞ք, պոռաց Մաք Բօնէլ:

Երկու գաղանի ոտտիկանները ներկայացուց Մր. Թօմէնի, որ չատ ուրախ եղաւ Նաթ Փինքէրթընի հետ ծանօթանալուն համար:

Սպահովութեան պետը խնամքով ծալլուած թուղթ մը երկնցուց նշանաւոր ոտտիկանին:

— Ահաւասի՛կ, Մր. Փինքէ'րթըն, ըսաւ: Այս թուղթը հաշուետեղանին վրայ էր այսպէս ծալլուած:

Փինքէրթըն նամակը առաւ և զրպանը խօթեց առանց կարդալու: Յետոյ սկսաւ աշադդութեամբ դիտել խանութը:

— Գողութեան գումարը սրչափի կը հասնի, հարցուց Մր. Թօմէնի:

— Երկու հազար տոլարի չափ, պատասխանեց գոհարավաճառը: Ժամացոյցներ, մասնիկներ, շլթաներ և մարդարիտներ

Արդարեւ կը տեսնուէր թէ քանի մը ապակեղարաններ ամբողջովին կողոպտուած էին, Յուցափեղկին ներքին ապակիները բաց էին և բազմաթիւ առարկաներ անհիտացած:

— Յուցադրուած գոհարեղէններուն ամէնէն գեղեցիկ կտորները առած են, ըսաւ գոհարավաճառը տխրութեամբ: Այս կորուստը ծանր փաստ կը պատճառէ մեզի, Մր. Փինքէ'րթըն, թէ եւ գումարը կրնայ չատ մեծ չերեւալ ձեզի: Մենք քիչ ժամանակէ ի վեր առեւտուրի սկսած ենք և կատարի աշխատութեամբ միայն կը յաջողէինք քիչ մը դրամ չահիլ... Այս գողութեան հետեւանքով քայլ մը ետ պիտի երթանք: Իրաւ է որ յուսահատելի՛ք բան է:

— Զեզ նայիմ, մի՛ վհատիք, Մր. Թօմէն, ըսաւ Փինքէրթըն: Թերեւս կարելի ըլլայ իրենց աւարին մէկ մասը ետ առնել գողերէն... Կը դիտեմ սակայն որ այստեղ գործ տեսնող անպիտանները արհեստին մէջ վարպետ են: Ասոնք ապահովապէս արհեստով գողեր են և ցուալին սա է որ այդ սրբիկաները միշտ ձեռքը տակ ունին գողօնախաբոյցներ, որոնց չնորհիւ կրնան անմիջապէս ծախել իրենց գողցած առարկաները... Հաւանական է որ ձեզմէ գողցուած գոհարեղէնները արդէն իսկ այդ պարկեշտ արհեստաւորներէն մէկուն քոյի են և գողերը փոխարժէքը առած են հնչուն առարկաներով:

Թօմէն սղրալիօրէն կը հառաչէր այս խօսքերը լսելով:

Գաղանի ոստիկանը աւելի մանրագնին կերպով քննեց վաճառատուներ, ուղեւոր գիտնալ թէ աւազակները ի՞նչ կերպով գործած էին: Իր հետազոտութեան արդիւնքը սա եղաւ որ գողերը նրբանցքին վրայ նայող դուռնէ մը ներս մտած էին, այս նպատակաւ սղոցած էին դուռսէն խոշոր բեւեռներով ամրացուած խոշոր ձող մը, յետոյ փականքը բացած էին կեղծ բանալիով մը կամ կեռով մը: Վերջապէս, վաճառատուներ կողոպտելէ ետք, միեւնոյն ճամբէն մեկնած էին:

Փինքէրթըն գոհարավաճառին և Ապահովութեան պետին հաղորդեց իր խորհրդածութիւնները:

— Բայց բան մը չե՞մ հասկնար, պոռաց թօմէն: Խաւնութիւն ժամը 9ին գոցեցինք: Ես քաղաքին մէջ պտոյտ մը ընելու գացի և ժամը 10էն քիչ մը ետք դարձայ: Վաճառատան վրայի շէնքին մէջ կը բնակիմ: Նրբանցքէն անցած ատենս դիտեցի որ դուռը խորտակուած էր: Գողերը ի՞նչպէս կրցան գործել այսչափ քիչ ժամանակի մէջ:

Փինքէրթըն ժպտեցաւ:

— Արհեստէն եղող վարժ մարդոց համար շատ դժուար բան մը չէ սոց, պատասխանեց: Կ'ենթադրեմ թէ տունին մէջ դուք առանձին կը բնակիք:

— Վերի յարկերը գրասենեակներ կան, որոնց ամենքն ալ ժամը 7ին կը գոցուին: Ես երկրորդ յարկը կը բնակիմ ընկերոջս՝ Մը. Պրուքի հետ, որ ինծի պէս ամուրի է: Տաքիքոտ կին մը՝ Տիկին Պէթի Թիլարի հոգ կը ստանի մեր սնահան գործերուն:

— Այդ կինը բան մը չէ՞ լսած:

— Գիշերը տունին մէջ չանցըներ: Առտուն կուգայ և աշխատութիւնը վերջացնելէ ետք իրիկունները իր տունը կ'երթայ:

— Ո՞ր կը բնակի:

— 45, Մէնձին Սթրիթ, 4րդ յարկ:

— Կը կասկածի՞ք իրմէ թէ կրնայ մասնակցել գողութեան:

— Օ՛հ, խեղճ կինը, չեմ կարծեր: Պարկեշտ մէկու մը տպաւորութիւնը կ'ընէ վրաս:

Փինքէրթըն այդ կնոջ հասցէն նօթագրած էր:

— Ձեր ընկերը հոս է, հարցուց:

— Ո՛չ, գործի համար կը ճամբորդէ: Այժմ Պօսթըն կը դառնուի:

Վարպետը կոտորուած դրան փականքը քննեց:

— Մը. Թօմէն, ըսաւ, պարտաւոր էիք աւելի աղէկ փականք մը դնել տալ ձեր դրան: Արհեստէն եղող մարդու մը համար այս դուռը կեռով մը (բալճան) բանալը տղու խաղ մըն է: Կ'ենթադրեմ թէ տունին դրան փականքը բանալը աւելի դժուար պիտի չըլլայ:

Ստուգելու համար նրբանցքը գնաց Մաք Քօնէլի և Մը. Թօմէնի հետ: Գրաւանէն կեռերու տրցակ մը հանեց և մուտքի դուռը բացաւ մէկ վայրկեան չքշած:

— Տեսա՞ք, ըսաւ: Չարագործներ, նոյն իսկ սկսնակներ, կրնան հոս մանկ գիւրութեամբ:

— Բայց վաճառատան երկաթեայ ձողը, դիտել տուաւ թօմէն:

— Ատիկա ալ հիմակուան գողերուն համար արգելք մը չէ, պատասխանեց Փինքէրթըն: Իրենց ունեցած հիանալի գործիքներուն չնորհւ ամէնէն ամուր դրամարկները կը բանան շուտով: Ո՛ր մնաց որ երկաթեայ պարզ ձող մը արգելք պիտի ըլլայ իրենց

— Իրաւունք ունիք, ըսաւ թօմէն սրտաբեկ: Անխոհ մութիւն ըրինք: Այսուհետեւ պիտի չընենք:

Գաղանի ոստիկանը, որ շարունակ իր նայուածքը կը պտտցնէր ամէն կողմ, յանկարծ ծռեցաւ և առաւ կերպասի կտոր մը, զոր նշմարած էր դետինը:

— Ահաւասիկ նշան մը թերեւս, յայտարարեց: Բուրդի այս կտորը կրնայ չարագործներէն մէկուն կրած թաշկինակը ըլլալ: Արդէն բաւական ուշագրաւ է, տեսէք, — կանաչ, նարնջագոյնի հետ տարօրինակէս խառնուած:

— Օ՛ն անդր, պոռաց թօմէն խիստ յուզուած: Իրաւ, կանաչ և նարնջագոյն է, Մը. Փինքէրթըն: Տարօրինակ է ... մեր տնական գործերը տեսնող կինը՝ Պէթի Թիլարի՝ այս տեսակ ֆիւժի մը կը գործածէ:

— Այդ պարագային, ըսաւ գաղանի ոստիկանը, այս կերպաւոր կարգ մը պայմաններով միայն կրնայ կասկածելի ըլլալ: Եթէ կինը ցորեկին ձեր տանը մէջ աշխատած պահուն կորսնցուցած է կերպասի այս կտորը, այն ատեն մեր գիտը ամենափութք կարեւորութիւն մը չունի: Ուստի հարկ է գիտնալ թէ ֆիւժի այս կտորը ե՞րբ կորսուած է հոս, Տիկին Թիլարի մեկնելէն առաջ թէ ետքը:

— Բայց կարելի չէ հաստատել ասիկա, ըստ Մաք Քոնէլ, գրէթէ Թոմէնի հետ միեւնոյն ատեն:

— Թերեւս կարելի է... Գոնէ պիտի տիրածենք:

— Անկարելի է, պնդեց Թոմէն գլուխը երերցնելով:

— Տեսնենք... Տիկին Թիլարի իրիկունները ժամը քանի՞ն կը մեկնի, հարցուց գաղանի ոտականը:

— Ժամը 7ին:

— Ամէն իրիկուն միշտ միեւնոյն ժամուն կը մեկնի:

— Անշուշտ: Պատահած չէ որ անգամ մը իսկ աւելի կանուխ կամ աւելի ուշ մեկնի:

— Վստահ էք ուրեմն թէ այսօր աւելի ուշ չմեկնեցաւ:

— Բացարձակապէս վստահ եմ:

— Ծա՛ա աղէկ: Ժամը քանի՞ն կը գոցուի տանը դուռը:

— Ժամը գրէթէ 8ին: Երբորդ յարկի գրասենեակի պաշտօնեայ մըն է որ կը գոցէ: Ընդհանրապէս՝ ամէնէն վերջը կը մեկնի իր գրասենեակէն:

— Ըսել է թէ Պէթի Թիլարի մեկնած ատեն տունին դուռը միշտ բաց է: Բայց ես կը կարծեմ թէ այդ կինը այս իրիկուն գրան գոցուելէն ետքը հոս կը գտնուէր տակաւին... Աւելին կայ: Դուռը ինք իր ձեռքով գոցած է:

— Ի՞նչպէս, պոռպոյն Քոնէլ և Թոմէն սպառնար:

— Ծառ պարզ է, աւելցուց գաղանի ոտականը: Երբ Պէթի Թիլարի դուռը գոցեց, դուրսէն փչող հովը դէպ ի գրան չըջանալը մզեց իր Գիւլիան ծայրը, որ բռնուեցաւ: Եւ որովհետեւ կղզի մը միջոցաւ գոցած էր դուռը, վախցաւ անշուշտ նորէն բանալու, որպէսզի ուշադրութիւն չհրաւիրէ: Այն ատեն Գիւլիան քաշեց ու այսպէս կերպասի այդ կտորը խլուեցաւ: Երբ դուռը ներս մտաք, այդ կտորը գետին ինկաւ: Կէսաք դուռ ալ բուրդին ծոպ ծոպ ըլլալէն հասկնալ թէ Գիւլիան ուժով քաշուած է: Եւ հիմա եկէք ուրիշ բան մը գիտեցէք:

Փողոցին դուռը բացաւ նորէն և ելեկորական լամպարին լոյսը կնդրոնացուց մարդու բարձրութեամբ կէտի մը վրայ, ուր, գրան ներքին եղբորը, թեթեւապէս սկրթուած փայտին մէջ կառչած մնացած էին քանի մը կանաչ և նարնջագոյն թեկեր:

— Ահա այստեղ բռնուած է Գիւլիան, ըստ պարզօրէն:

Զարմանքի բացաղանջութիւններ պատառխանեցին իրեն: Թոմէն հուզիւ կրնար հաւատալ իր աչքերուն և ականջներուն:

— Չեր ապացոյցը վարպետի մը արժանի է, Մր. Փինքէ'րթըն, ըստ: Այսու հանգերձ, իմ կարծիքով, տակաւին սպացուցուած չէ թէ Պէթի Թիլարի մեղսակից է գողութեան: Գողերէն մէկը կրնար անոր ունեցածին նման թաշկինակ մը ունենալ:

— Ճիշդ է, ըստ գաղանի ոտականը: Ամէն պարագայի մէջ կասկածներս առժամաբար կը ծանրանան այդ կնոջ վրայ և ամէն բանէ առաջ անոր ինչ տեսակ կին մը ըլլալը պիտի ստուգեմ: Յայտնի է թէ վաղը ձեր տունը պիտի չգայ, Մր. Թոմէն:

— Սրդեօք անմիջապէս Մէնճին Սթրիթ ելթա՛մ, վա՛րպեա, զիտնալու համար թէ Պէթի Թիլարի տակաւին իր տունն է թէ ո՛չ, հարցուց Բոլ Բէրրէ:

— Աղէ՛կ գաղափար է այդ, աղա՛ս: Գնա՛ և խտրի: Նոկէ այդ կնոջ վրայ եթէ տակաւին տունն է: Պէտք չէ որ մեր ձեռքէն փախչի:

— Հանգիտու եղէք: Եթէ անոնեմ թէ կը ջանայ հեռանալ, անմիջապէս կը ձերբակալեմ գայն:

Բոլ Բէրրէ վաճառատունէն մեկնեցաւ և Մէնճին Սթրիթի ճամբան բռնեց իսկոյն:

— Մր. Փինքէ'րթըն, ըստ յանկարծ Ապահովութեան պետը, թոյլ տուէք բռնելու որ բան մը չատ կը զարմացնէ զիս:

— Ի՞նչ է, հարցուց գաղանի ոտականը ժպտելով, վառն զի կը գուշակէր Քոնէլի մտքէն անցածը:

— Տակաւին չկարդացիք այն նամակը, զոր չարագործները ձեզի համար ձգած էին հաշուհեղանին վրայ: Երբ ձեզի տուի, պարզապէս գրպանիդ զրիք և կ'երեւայ թէ բոլորովին մոռցաք գայն:

— Ո՛չ, այդ թուղթին կտորը չմոռցայ, Մր. Մաք Քոնէլ, ըստ: Բայց իմ սրաշտոնիս կիրառութեան մէջ անշուշտ փնդուեամ եմ նմանօրինակ քարդեր որ այլեւս բնաւ չեմ շահագրգռուիր անոնցմով: Ապահաւորիքներ են անփութիս կերպով և գրէթէ միշտ միեւնոյն ձեւով գրուած: Էականը նախ և առաջ գողութեան տեղեակ ըլլալ էր: Հիմա կրնամ կարգաւ այդ նամակը:

Անսխալօրէն բացաւ թուղթը և աչքէ անցուց քանի մը տողերը, որոնք էրիկ մարդու ձեռքով գրուած էին արագ և կորովի: Տոմարկին պարունակութիւնը սա էր.

«Առ սոսկալի և երեւելի գաղանի ոստիկան Նաթ Փինքէրթըն»

«Ստորագրեալները կ'աղդարարեն ձեզի որ ձեռնարկ մը չընէք իրենց դէմ: Անոնք արդէն երկար ատենէ ի վեր որոշած են ձեր մահը: Բայց պիտի փութացնէք ձեր մահաւճոխ գործադրութիւնը եթէ այս տեղ գործող դողերը փնտռէք: Եւ յետոյ պարապ տեղը պիտի աշխատիք: Ձեր հոտառութիւնը ապարդիւն պիտի ըլլայ այս անգամ: Մեզի հետ չափուելու կարողութիւնը չունիք: Ահա թէ ինչո՞ւ մարգարէ բարբար ձեզի կ'ուղղենք այս աղդարարութիւնը.— Կարմիր Աղուեսներու Ընկերութիւն»:

Գաղանի ոստիկանը արհամարհանքով ժպտեցաւ:

— Միշտ միեւնոյն երգը, մրմռաց: Արդեօք այդ թըշուառականները ստուգել կ'երեւակայեն թէ այդպիսի յիմարական խօսքերէ կը վախնամ:

Յանկարծ լուրջ երեւոյթ մը առաւ:

— Բայց ո՞չ, ըսաւ: Այս անգամ միեւնոյն բանը չէ... Կարծես թէ թակարդի մը մէջ ձգել կ'ուղեն զիս... Ի՞նչ ուրեմն, աղէկ, կ'ընդունիմ կոխը: Կարծեմ թէ կրնամ այդ չարագործները ճանչնալ թէն Չանկ Չիչիի գինետան մէջ: Վերջերս լսեցի այդ որջին մէջ թէ ինծի դէմ բան մը կը դաւադրեն:

Նաթ Փինքէրթըն իսկոյն մեկնեցաւ գործերդէնի վաճառատունէն և տուն դարձաւ ծպտուելու համար:

ԵՐԿՈՒ ԹԱԿԱՐԴՆԵՐ

Մօտենալով իր բնակարանին, 18րդ փողոցին մէջ, Նաթ Փինքէրթըն տուներուն ոտուերին մէջէն կը քալէր զիմացի մայթին վրայ: Սովորութիւն ըրած էր ամենամեծ խուհեմութիւն ցոյց տալ երբ դուրսը ըլլար առանձին, մանաւանդ զիչերը, վառնդի զիտէր թէ չարագործներու աշխարհին մէջ չատ թշնամի ունէր և միշտ յարձակումի մը ենթաւ կայ էր:

Բայց մասնաւորաբար կ'զգուշանար իր տունին մօտեցած

ատեն: Արդարեւ յաճախ պատահած էր որ իր դրան մօտ լրտեսուած էր աւաղակներէ, որոնք որոշած էին ուղաննել զինքը:

Ուստի այդ իրիկուն իր սովորական խոհեմութիւնովը կը քալէր, առանց սակայն իր շուրջը կասկածելի բան մը նշմարելու: Յանկարծ ակնարկը զիպուածով ուղղուեցաւ իր յարկաբաժինին պատուհաններուն, որոնց դէմը կը գտնուէր:

Սարսուռաց և կանգ առաւ չփոթած:

— Ի՞նչ կը նշանակէ ատիկա, հարցուց ինքնիրեն:

Քանի մը բռնէր սպասեց և իր զարմանքը գրաւող երեւոյթը նորէն պատահեցաւ: Տարակոյս չկար, խուսափուկ ճառագայթ մը կ'անցնէր պատուհանէ մը, որպէս թէ մէկը կը պտտէր սենեակին մէջ գողի լապտերով մը:

— Ննջարանին պատուհանն է, մրմռաց գաղանի ոստիկանը: Սա՛ նայէ, սա՛ նայէ... այցելուներ ունիմ ուրեմն... Բայց այս ժամուն մարդ չեմ ընդունիր այլևս, պարոններ, և իմ տունս մտնելու ձեր փափաքը փորքերիդ պիտի ձգեմ:

Մտքէն չանցուց մէկ կամ քանի մը ոստիկաններու օժանդակութիւնը խնդրելու: Նաթ Փինքէրթըն իր անձին վրայ վստահող մարդ մըն էր: Ետ դարձաւ տուններուն երկայնքէն, մթին տեղէ մը անցաւ փողոցը և պատերուն տակէն քալելով հասաւ իր բնակարանին դրան առջև:

Այս կերպով անկարելի էր որ իր զիչերային այցելուները պատուհաններէն նշմարէին զինք եթէ կը լրտեսէին: Փինքէրթըն առանց աղմուկի բացաւ դուռը և գոցեց աշխափ կամաց որ կատու մը անդամ պիտի չյտէր: Սանդուղէն վեր ելաւ լուռ ու մունջ:

Քառուռէ ներքաններ ունէր, այնպէս որ չստիպուեցաւ կօշիկները հանել: Այնքան թեթեւօրէն կը քալէր որ սանդուղին մէջտեղ կեցած մարդ մը պիտի չկրնար նշմարել թէ Փինքէրթըն իր քովէն անցած էր:

Իր յարկաբաժինի դրան առջև հասնելով, գաղանի ոստիկանը պահ մը անշարժ մնաց: Գրպանէն հանեց ասորձա նակը և լապտերը և դուռը բացաւ առանց ամենափոքր աղմուկ մը հանելու: Վերջապէս իր տունը կը գտնուէր:

Նախ և առաջ հոգ ըրաւ իր տան գործերը տեսնող կնոջ, Տիկին Շելվուաթի մօտին: Մինչև այդ յարգելի կնոջ դրանը

առջև՝ զնայ և հոն դիտեց թէ բանալին դուրսն էր և դուռը կրկնապէս դոցուած էր։

Երբ բացաւ զայն, տկար հեծեծանք մը լսեց։ Բոպէ մը փայլեցուց իր ելեկտրական լապտերը։

Աչքին առջեւ պարզուած տեսարանը ճիշդ այն էր, որ ինքն կը պատէր։

Տիկին Շէլփուտ իր անկողնին վրայ փռուած էր։ Ոտքերը ու ձեռքերը ամրապէս կապուած էին և բերանը դոցուած էր կապով մը, որ կը սպառնար խեղդել զինք։ Փինքէրթըն սպրդեցաւ խեղճ կնոջ մօտ և անոր ակունջէն վար փոփոաց։

— Մի՛ վախճաք, Տիկին Շէլփուտ։ Ե՛ս եմ։ Շարժում մը մի՛ բնէք, ճիշդ մը մի՛ արձակէք։

Բերնին կապերը հանեց և ուղեց ցած ձայնով հարցաքննեւել զայն։ Բայց տիկին Շէլփուտ ակամայ հետեւած էր գաղտնի ստտիկանին հրահանգներուն և աւելի անդին անցած էր։ Չէր կրնար ո՛չ ճիշդ մը արձակել և ոչ շարժում մը բնել, վառնդի նուազած էր։

Փինքէրթըն խորհեցաւ թէ չարագործները իրեն սկիտի սպառէին՝ իր սենեակին կամ աշխատութեան գահլիճին մէջ։ Բայց ինքը ննջածնեակ մտաւ, վառնդի փողոցէն հոն տեսած էր լապտերին լոյսը։

Կոճակը դարձնէր մէկ վայրկեան քչեց։ Յետոյ դուռը բացաւ քիչ քիչ, մինչեւ որ իրեն անցնելուն չափ բացուածք մը դոյացաւ։ Վերջապէս սենեակին մէջ սպրդեցաւ։ Մտիկ բբաւ և նախ ժամացոյցին թիք թաքէն զատ ուրիշ բան չը լսեց։

Վերջապէս բարձրահասակ մարդու մը ուրուանկարը գծուեցաւ պատուհանին վրայ։ Անձանօթը կարծես թէ դուրսը կը դիտէր։

Նաթ, որ մէկ ձեռքովը ատրճառակը բռնած էր, միւս ձեռքը դբաւ ելեկտրական գործիքին վրայ, որ դրան քովը կը գտնուէր։ Չէնքը վերջնելով ուղղեց զայն պատուհանին առջեւ գտնուող մարդուն վրայ և յանկարծ կոճակը դարցուց։

Ամէն բան մոթի մէջ մնաց... Ելեկտրական թելը կրտուած էր ճիշտ գործիքին վերեւ, ինչպէս որ Նաթ կրցաւ հասկնալ ձեռքովը շօշափելով։

— Աղէկ, մտածեց գաղտնի ստտիկանը։ Ելեկտրական լապտերը դուրս հանենք։

Կը պատրաստուէր վառելու զայն, երբ ձայն մը հնչեց իր ձախ կողմէն։

— Տակաւին չե՞ս տեսներ, Սէմըն, կ'ըսէր այդ ձայնը։

Փինքէրթըն չկրցաւ սարսուռ մը զսպել։ Տարակուս չի կար թէ չարագործներէն մէկուն հետ քով քովի կը գտնուէր։ Բայց իսկոյն ժպտեցաւ քիչ մը հպարտութեամբ։

— Պէտք է կարծել թէ շատ ճարտարութեամբ գործեցի, բաւա ինքնիրեն։

Պատուհանին մօտ գտնուող մարդը կիսովին դարձաւ։

— Ո՛չ, ձօննի, չեմ տեսներ, բաւա։ Հաւանական է որ ծերունի Թիլարիի տունը գացած է, ինչպէս որ Թերա նախատեսած էր և թէ հոն ձեռք անցուցած են զինք։ Թիրա աղէկ գուշակած էր։ Ֆիլօսֆին կտորը գտած և այդ հետքին վրայ մեկնած պիտի ըլլայ։

— Ուրեմն այդ վատ չուն մտտիկանը բռնած են արդէն, բայց պէտք է սպասենք տակաւին։

— Մինչեւ արշալոյս, մըմնաց երբորդ ձայն մը Փինքէրթընի աջ կողմէն։ Շատ երկար պիտի քէ... ,

— Բէ՛հ, ի՛նչ կ'ըլլայ, պատասխանեց պատուհանին առջեւ գտնուողը։ Եթէ բնավինջ ըրին այդ թշուառականը, եթէ երկիրը անոր ձեռքէն ազատեցին, վաղը տօնի օր մը պիտի ըլլայ։

— Այո՛, եթէ... , բայց ուրախանալէ առաջ սպասեցէք։ Փինքէրթընի հետ գործը այդքան դիւրաւ չի վերջանար... Ո՛չ մէկ տեղ կարելի չէ անոր հետապնդումներէն զերծ մնալու մասին սպասով ըլլալ։

Նոյն պահուն, որպէս թէ իրաւունք տալու համար չարագործին, Նաթ Փինքէրթըն վառեց իր լապտերը, որ ամբողջ սենեակը լուսաւորեց։

— Ձեռքերնիդ վե՛ր, պոռաց գաղտնի ստտիկանը որտաւ գին ձայնով մը։

Անհետկին մէջ գտնուող երեք չարագործները քար կրտուեցան, ապշուեցան նայելով անոր, զոր արդէն կալանաւորուած կը կարծէին և որ զիրենք կը դիտէր ծաղրական ժպիտով մը։ Դրան առջեւ ոտքի վրայ կեցած, գաղտնի ստ

տիկանք պղտիկ սեղանի մը վրայ դրած էր լապտերը և երկու ձեռքերուն մէջ մէկ մէկ լեցուն ատրճանակներ բռնած էր :

Աւագակներէն մէկը պատուհանին առջեւ էր, երկրորդը Փինքէրթընէն չորս քայլի չափ հեռու, պղտիկ դարակի մը ետեւ, ձախ կողմը, և երրորդը՝ աջ կողմը, դրասեղանի մը առջեւ :

— Զեռքերնիդ վեր, ապա թի ոչ...

Ատրճանակներուն շնիկները ձարճատեցին : Եւ յետոյ Փինքէրթընի հրամայական ձայնը դիմադրելու փափաք չէր ձգեր աւագակներուն : Թեւեռնին վեր առին :

Իրենց ձեռքը դէնք չունէին : Վտառ՝ ըլլալով իրենց գործին վրայ և բնաւ չսպասելով այդպիսի անակնկալի մը, իրենց ատրճանակները գրպաննին ձգած էին :

— Անպիտաններ, ըսաւ դադանի ոտտիկանը խոտորէն, իրաւունք ունէիք : Քանի որ ես կամ, ո՛չ մէկ տեղ ապահովութեան մէջ պիտի չդանուիր բնաւ : Բայց իմ տանս մէջ աւելի քիչ քան ուրիշ տեղ... Պատուոյս վրայ կ'երգնում որ եթէ յիմարութեան համար պարգեւներ բաժնէին, դուք առաջին պարգեւին արժանի պիտի ըլլայիք : Ըսել է թէ կ'երեւակայէիք որ զիս հոս, իմ տանս մէջ պիտի կրնայիք բռնել... Եւ միամտութիւնը ա՛յնչափ առաջ կը տանիք որ առանց ամենափոքր նախդաշնութեան կը խօսիք ձեր սիրելի բարեկամ Սր. Թէրայի և անոր ծրագիրներուն վրայ, մինչ ես մտիկ կ'ընեմ ձեզ հանգստորէն... Ո՛չ, կորիճներս, դուք ենթադրածէս աւելի միամիտ էք... Եւ հիմա կը բաւէ որչափ խօսեցանք : Յառա՛ջ : Ամենափոքր դիմադրութիւն մը ընողը չունի մը պէս կը սպաննեմ : Զեռքը միմիայն մէկ սանդիմէ՛ղը վար առնողին մարմինը գնդակով կը ծակեմ :

Երեք աւագակները զայրալից ակնարկներ կը փոխանակէին : Բայց չէին համարձակեր շարժիլ : Ասելի աղէկ էր բռնուիլ քան թէ սպաննուիլ :

— Շո՛ւն, պուռց պատուհանին մօտ դանաւորը, այս անգամ ալ խաղը կը շահիս, բայց տալիք սոսկալի հաշիւներ պիտի ունենաս :

— Դադրեցուցէ՛ք յիմարութիւնները, պատասխանեց դադանի ոտտիկանը : Քալեցէք կ'ըսեմ ձեզի : Դուրս ելէք ի-

բարու ետեւէ և սանդուղէն իջէ՛ք առջեւէս : Զեռքերնիդ միշտ վե՛ր... Ամուր վանդակորմի մը ետեւ պիտի դրկենք ձեզ սրալէս զի ձեր վրէժխնդրական ծրագիրներուն վրայ որոճաք և հռչակաւոր Թէրան ալ չուտով պիտի միանայ ձեզի, քանի որ անոր հասցէն խնդիր տալու բարեհաճութիւնը ունեցաք :

Երեք կատաղի աղագակներ պատասխանեցին իրեն : Բայց ապիւրտները հնազանդեցան : Սենեակէն դուրս ելան և սկսան սանդուղէն իջնել հայհոյելով : Երբ ստորոտը հասան, Փինքէրթըն, առանց զանոնք աչքէ կորոնցնելու, դուռը բացաւ և փողոց հանեց :

Տարօրինակ տեսարան մըն էր կախաղանցու մարդու դէմքով, պատառատուն և աղտոտ զգեստներով այս երեք թշուառականներուն քալելը իրարու ետեւէ, թեւեռնին վեր և ձեռքերնին բարկութենէ կարկամած : Բայց այդ պահուն անցորդ չկար այս տեսարանը վայելելու համար :

Այս մենութիւնը կարծես քաջութիւն տուաւ առջեւէն դացող աւագակին : Շուրջը նայեցաւ արագօրէն ու ոտտում մը ըրաւ դէպ առաջ : Նոյն վայրկեանին իր երկու մեղսակիցներն ալ փախան :

Հրազնի երեք հարուածներ պարպուեցան... Սէմսըն և ձօննի քարայտառակին վրայ ինկան, իրենց սրունքէն վիրաւորուած : Երրորդը ժամանակ ունեցաւ փախչելու, փողոցին անկիւնը դառնալով :

— Վազէ՛ տակաւին, ըսաւ Փինքէրթըն : Առաջին անթիւ ձեռք պիտի անցընեմ քեզ :

Ատրճանակին հարուածներուն աղմուկը լսելով, քանի մը ոտտիկաններ վաղեցին : Վիրաւորուած չարագործները, որոնք կատաղութենէ կը փրփրէին, պահականոց տարուեցան և անմիջապէս երրորդին հետապնդութեան ձեռնարկուեցաւ :

Նաթ Փինքէրթըն չմտնակեցեցաւ այս հետապնդումին : Նախ և առաջ գնաց տուն, գրադելու համար Տիկին Շէլփուտով, զոր նուաղած վիճակի մէջ ձգած էր իր սենեակը : Ապահովեց սարսափահար խեղճ կիներ : Անիկա իր դիտակցութիւնը վերստացած էր Փինքէրթըն մեկնելէն քիչ ետքը և առատ արցունք կը թափէր հարցնելով ինքնիրեն թէ ի՞նչ պատահած էր արդեօք իր տիրոջը : Փինքէրթըն յետոյ որոշեց Մէնճին Սթրիթ երթալ անյապաղ : Երեք չարագործներուն խօ-

սակցութենէն իմացած էր թէ Թէրա գինքը կը լրտեսէր Պէթի Թիլարիի տան մէջ:

Կատարեցապէս կը հառնար ծրագիրը թշուառականին, որ արդէն անձանօթ մը չէր իրեն, վաճառի անոր հետ կոխ մղած էր արդէն Թաէն Չանկ Չիլիի մութ ու աղտոտ շէնքին մէջ: Թէրա վաճառատունին գողութենէն ետք ղիտմամբ ձգած էր Պէթի Թիլարիի «Ֆիշու»-էն խլուած կերպանի կտորը: Թշուառականը կ'ուզէր այդ կնոջ ետեւէն ձգել գաղանի ստիկանը և թակարդ մը լարել անոր երբ այդ տունը դար:

— Գէշ չղացուած չէ, բաւ Փինքէրթին ինքնիրեն: Ի դուր կասկածեցայ և թակարդի մը հոտ առի գողերուն ձգած նախակին մէջ: Առիկա մօրէն պիտի չանցրնէի... Բայց այն ատեն ի՞նչ կրնայ պատահած ըլլայ Բօլի, որ առանձին գնաց Մէնձին Սթրիթ, Պէթի Թիլարիի վրայ հսկելու և ի հարկին դաշն ձերբակալելու համար: Առիկա հող կը պատճառէ ինձի: Կը վախճամ որ ինքզ յոյան կուլ կուտայ ինձի համար պատրաստուած դեղահատը... Ամէն պարագայի մէջ պէտք է անոր քով երթայ:

Գաղանի ստիկանը իր սենեակը գնաց, ուր արագօրէն դրաւ ձերմակ մօրուք մը և համագոյն կեղծամ մը: Յետոյ ձակտին վրայ իջեցուց թաղիքէ լաշն դիտարկ մը և փաթթուեցաւ լաշն գրատի մը (կարօւտ) մէջ:

Յետոյ, ձերմակի մը պէս կորաքումակ և փութկոտ ու անհաստատ քայլերով Մէնձին Սթրիթի ճամբան բռնեց, որոշած ըլլալով հանգիստ չընել մինչև որ իր հաւատարիմ օգնականին՝ Բօլ Բէրիէի ի՞նչ ըլլալը չգիտնար և ձեռք չանցրնէր Թէրան, Չինացի Թաէն Չանկ Չիլիի աֆիօնի ծխարանին յաճախորդը:

ԲՕԼ ԿԱԼԱՆԱԻՈՐ

Երբ Բօլ Բէրիէ գիշերուան սկիզբը Թօմէն կնա Պրուփի դոնարեղէնի վաճառատունէն մեկնած էր Մէնձին Սթրիթ երթալու համար, ծպտուելու նախզգուշութիւնը չէր ունեցած: Եւ յետոյ, բնաւ մօրէն չէր անցրնէր թէ գողերը թափարդ մը լարած էին իր վարպետին կամ իրեն և թէ վաճառատան մէջ գտնուած կերպանի կտորը ղիտմամբ թողուած էր, գաղանի ստիկանը Պէթի Թիլարիի տունը ամենելու համար:

Մէնձին Սթրիթի 45 թիւ տունը ամենախոր լուսեման մէջ թաղուած էր: Փողոցին մէջ մարդ մարդատեսք չի կար: Միայն ատեն ատեն կը լուսէին ծանր սանաճանքերը գինեատենէն ուշ ելած նաւագի մը կամ գործաւորի մը, որոնք կը փութային իրենց բնակարանը դառնալ:

Բօլ վայրկեան մը կեցաւ չէնքը վերէն վար գիտելու համար: Չորս յարկով տուն մըն էր, և որովհետեւ, ինչպէս բնաւ էր գոհարավաճառ Թօմէն, Պէթի Թիլարի Բրդ. յարկը կը բնակէր, անիկա անշուշտ կը գտնուէր ձեռնայարկի սենեակներէն մըն, որոնց պղտիկ պատուհանները տանիքին վրայ կը նայէին:

Այդ պատուհաններէն մէկը լուսաւորուած էր: Երիտասարդ ստիկանը եզրակացուց ասիկէ թէ հոն կը գտնուէր կինը, որուն վրայ հսկել կ'ուզէր: Ամէն պարագայի մէջ փափաքելով ստուգել այս կէտը, արագօրէն անցաւ փողոցէն:

Իր ազատուկին միջոցաւ շուտով բացաւ դրան փակունքը, որ շատ կնճռատ չէր: Ներս մտաւ և վրայէն գոցեց կաղնեխալէ ծանր դուռը: Սալայատակուած երկար նորբանցքի մը մէջ կը գտնուէր: Չախ կողմը նեղ սանդուխ մը կար: Բօլ տկարօրէն փայլեցուց իր ելեքարական լապանքը և կիսալոյսին մէջ սկսաւ ատիճաններէն ելլել լուսեմամբ: Երբորդ յարկը հասնելով, վայրկեան մը կեցաւ և ականջ դրաւ ուշադրութեամբ:

Ի՞նչ մը չկար... Երիտասարդ ստիկանը ծայրահեղ խոհեմութիւնով մը ելաւ վերջին յարկը, որ տանիքին ներքե կը տանէր: Վեր ելլելով, իր գէմը տեսաւ երկու ցած դռաներ: Անոնցմէ մէկուն վրայ ձերմակ քարդ մը փակցուած էր: Անոր մօտը գնաց և Պէթի Թիլարիի անունը կարդաց:

Մատիտով դրուած այդ երկու բռտերը էրիկ մարդու մը ձեռքով գրուած կ'երեւային: Եթէ Նաթ Փինքէրթին հոն եղած ըլլար, անմիջապէս պիտի ղիտէր թէ քարտը տակաւին լոյսըմովն ձերմակ և անրիժ էր և հետեւապէս նոր դրուած էր դրան վրայ: Այս պարագան բաւական պիտի ըլլար իր կասկածները արթնցնելու համար:

Բայց Բօլ, որ երիտասարդ էր և իր վարպետին խորունկ փորձառութիւնը չունէր, կասկածելի բան մը չտեսաւ: Ծառ ու բախ էր որ այնչափ շուտով գտած էր Պէթի Թիլարիի բը-

նակարանը: Փականքին ծակէն նայելու համար ծռելով, տեսաւ թէ սենեակին մէջ լոյս կար:

Կրնար բաւական աղէկ դիտել ամբողջ մենեակը, որ պարապ էր: Բօլ քանի մը վայրկեան սպասեց, չունջը բռնելով և ուշադրութիւնը լարելով: Ճիշտ դրանք դէմ կը դրանէր աղտոտ և տեղոյն տալածոյէ վարազոյր մը, որուն ետեւ կար անշուշտ ուրիշ սենեակի մը մուտքը: Երիտասարդ ոտիկանը ամէն վայրկեան կ'սպասէր տեսնել մէկու մը մըտնելը այդ կողմէն:

Բայց վայրկեանները կ'անցնէին և ամենափոքր ազմուկ մը չէր լուսեր:

Վերջապէս Բօլ մղկալը վեր հանելու վտանգը աչք առաւ: Դուռը բացուեցաւ առանց դժուարութեան և երիտասարդը պզտիկ, բայց ակորժելի և մաքուր պահուած ձեղնայարկի մը մէջ դատաւ ինքզինք: Արդէն մանրազնին քրննութիւն կատարելու ժամանակ չունեցաւ, վաճառի վարագոյրը բացուեցաւ և միջին տարիքով տեղոյն և նիհար դէմքով, դորշադոյն պզտիկ և խորթափանց աչքերով կին մը ներս մտաւ:

— Յանուն Աստուծոյ, ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց: Ի՞նչ պէտք մտաք հոս:

Բօլ չպատասխանեց: Վար առաւ ձեռքը, որուն մէջ ատրճանակ մը կը գտնուէր:

— Ո՞վ էք դուք, կրկնեց կինը:

— Ատիկա շատ կարեւորութիւն չունի, պատասխանեց երիտասարդ ոտիկանը: Ես Տիկին Թիլարի անուն կին մը կը փնտռեմ:

— Ե՛ս եմ... ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ, ի՞նչպէս կը համարձակիք այս ժամուն իմ տունս դալ, ո՞վ ներս մտցուց ձեզ:

— Ես Թօմէն էնտ Պրուք վաճառատունէն կուգամ... Երէկ իրիկուն գողութիւն կատարուած է հոն և չարագործները բաւական մեծ գումարի համետը սպրանքներ տարած են:

Պէթի նորէն աղաղակ մը արձակեց, որուն կեղծ ըլլալը հասկցաւ Բօլ:

— «Բաթոսն»ներուս վաճառատան մէջ գողութիւն մը, պոռաց: Աստուած իմ...:

— Աստուած իմ... կրկնեց երիտասարդ ոտիկանը հեղնօրէն: Լաւ կեղծել չէք զիտեր ստուգիւ, Տիկին Թիլարի: Կը ցաւիմ ըսելու ձեզի:

— Ի՞նչ կը նշանակէ աղ, պոռաց կինը, տկամայ ընկրկելով դէպ ի սենեակին խորը:

— Դուք ալ գիտէք ինծի չափ... տեսնե՞ք տիկին Թիլարի, կը հաճի՞ք նախ և առաջ հարցումի մը պատասխանելու:

— Անշուշտ, հարցուցէք: Չեմ հասկնար ինչու այս կերպով տունս մտաք: Իրաւ որ կարծես թէ գողերուն մեղսակից կը նկատէք զիս:

— Ի՛նչ, է՛նչ, ըսաւ Բօլ ուսեոր թոթուելով, զարմանալի է թէ որքան ճիշտ կը գուշակէք: Արդարեւ զանուած են կարգ մը նշաններ, որոնք կ'ապացուցանեն թէ մասնակցած էք գողութեան:

Պէթի Թիլարի դաղանի ոտիկանին վրայ քաշեց, ամենախորին զայրոյթ կեղծելով:

— Գարշելի բան է այդ, պոռաց: Ես նորածին գառնուկի մը չախ անմեղ եմ: Ո՞վ էք որ կը համարձակիք այդպէս խօսիլ: Ապահովապէս մէկն էք այն չուն ոտիկաններէն, որ ինքզինքնին միշտ ուրիշներէն աւելի խորամանկ կը կարծեն:

— Այդ խօսքերը աւելորդ են, բարեկամուհիս, ըսաւ Բէրիէ պաղօրէն: Ապացուցուած է թէ երէկ իրիկուն գլխաւոր դրան գողուելէն ետք դարձած էք դուն, որուն գեանայարկը կը գանուի Թօմէն էնտ Պրուքի վաճառատունը:

— Գարշելի ստախոսութիւն մըն է ատիկա:

— Ե՛ս ալ կ'ուզեմ որ այդպէս ըլլայ... Եւ յետոյ, կրնաք ամէն կտակած փարատել խկոյն, ձեր Բիւլիւն ցոյց տալով ինծի:

— Բիւլիւն, ըսաւ կինը ապշահար դէմքով մը: չեմ հասկնար թէ Բիւլիւն ի՞նչ գործ կրնայ ունենալ այս գողութեան հետ:

Բօլ, անկիւն մը, ակնուրի մը վրայ նշմարեց կնոջ Բիւլիւն: Գնաց առաւ զայն և շուտով դտաւ այն տեղը, ուր դրան մէջ բռնուած կտորը կը պակսէր:

— Ահաւտիկ, ըսաւ պարզապէս:

Բայց գլուխը վեր առնելով, տեսաւ թէ Պէթի Թիլարի, վարագոյրին առջեւ ոտքի վրայ կեցած, ձեռքը ատրճանակ մը բռնած եւ իրեն վրայ ուղղած էր: Կինը բարձրաձայն

խնդաց, երկտատարդ ստեղծանքն չփոխած դէմքը տեսնելով:
Բայ ալ իր ատրճանակը վեր առաւ իսկոյն:

— Անխելքութիւն չուզեր: Պէթի Թիլարի, ըսաւ ծան-
րօրէն: Ձեր ընթացքը վճռական կերպով կը ցուցնէ թէ կ'ըն-
դունիք յանցանոր ըլլալնիդ:

Պէթի խնդալէն կը գալարուէր:

— Եւ որ, պտուղ սինդիքոր՝ ձայնով մը: Այո՛, այո՛,
հազար անգամ՝ այո՛, մասնակցեցայ գողութեան: Ներս
մտցուցի այն անձերը, որոնք Թոմէն էնա Պրուքի վաճառա-
տան մէջ գործ տեսան: Ինչո՞ւ պիտի չօգնէի այդ խեղճ մար-
դերուն որ քիչ մը դրամ չահին:

Բայ ապշութեամբ մտիկ կ'ընէր կնոջ խօսքերը: Ի՞նչ կ'ընար
ուրեմն այս կերպով խօսելու քաջութիւնը տալ իրեն: Երի-
տասարդ ստախկանը վտանգի մը մօտենալը կը զգար բնազ-
դօրէն:

— Ձեզ տեսնեմ, ատրճանակնիդ նետեցէք, Պէթի Թի-
լարի, ըսաւ հատառտուն ձայնով մը: Ձերբակալուած էք:
Եթէ ստուգիւ կ'ուզէիք կրակ ընել իմ վրաս, ձեր զէնքը
բանի մը պիտի չծառայէր, վասն զի իմ գնդակս պիտի կան-
խէր ձերը:

Ստեղծով մէկտեղ, Բայ չարունակ կը զիտէր ձգանին
վրայ Պէթի Թիլարի կրթնցուցած մատը: Որոչւո՞ւմ էր թշուա-
ռական կինը զգետնել կատկածիւրի ամենափոքր շարժումի մը
վրայ:

— Ա՛հ, ա՛հ, ըսաւ կինը և չարունակեց խնդալ անաս-
նական և անողորմ ծիծաղով մը, որ սարսուռ մը պտուղուց
երկտատարդ ստախկանին մարմնոյն վրայ: Շատ ծիծաղաշարժ
է: Ձերբակալել կ'ուզէք զիս և չէք գիտեր թէ կորուսած
էք... Ինչ բանի կը ծառայէ ուրեմն ձեր հոտառութիւնը,
Մը: Փինքէրթըն: Ո՛չ իսկ կ'արգիլէ ձեզ մոլեգնած ցուլի մը
պէս գահաժիթիլ թակարդին մէջ, զոր լարեցինք ձեզի: Աղէկ
գիտէինք թէ պիտի գայիք եթէ կերպատի այդ կոտոր ձը-
գէինք:

Բայ ամէն բան հասկցաւ: Վայրկեան մը չփոխելէ՝ ետք
սկսաւ խնդալ գեղեցիկ արիութիւնով մը:

— Կ'երայխաւորեմ ձեզ, Տիկին Թիլարի թէ դուք և
ձեր մեղսակիցները ձեր ծրագրին ողորմելի կերպով ձախա-

ղիլը պիտի տեսնէք... Իմ վարպետս այդպիսի թակարդի մը
մէջ նետաւելէ պիտի գողուչանայ: Առաջուրնէ կ'ըսեմ ձեզի
թէ դուք պիտի կորուսիք այս գործին մէջ:

Այս միջոցին վարպետը բացուեցաւ կնոջ ետեւէն: Վա-
յելուչ կերպով հաղուած մարդ մը ներս մտաւ ատրճանակը
ձեռքը: Իր աւրուած դիմագիծերը չուայտ և ցոփ կեանքի
մը ապացոյցներն էին և աժգոյն դէմքը չարութիւն կ'արտա-
յայտէր:

Բայ շարժում մը քրաւ սանդուղին կողմէ դուռը հասնե-
լու համար, բայց հոն ալ իր նահանջը կտրուեցաւ: Սեմին
վրայ կեցած էր խարտեաչ, անմօրուս երկտատարդ մը, որ
հեղնական դէմքով մը կը ժպտէր: Միւս երկուքին պէս
ատրճանակ մը ուղղած էր գաղտնի ստախկանին վրայ, որ
միեւնոյն ստեն երեք կողմէ ապանալիքի ենթարկուած ըլ-
լալով, պարտաւորուեցաւ խոստովանիլ ինքնիրեն թէ իր
կացութիւնը ոչինչ ունէր բաղձալի:

— Նաթ Փինքէրթըն չէ՞ք պտուղ սև պիտերով մարդը:
Ո՛չ, վա՛յ անպիտան... Այդ չունին դիմագիծները չեն...:

— Ահա թէ ի՛նչպէս կը խափուիք, պառախտանեց Բայ
կատարեալ հանդարտութեամբ: Վարպետս այս միջոցին իր
սուռն է: Բայց հոգ մի՛ ընէք, իր ազդեցութիւնը ի նպաստ
ձեզի պիտի գործածէ որպէսզի կարելի եղածին չափ չուտով
ընակարան մը հայթայթէ ձեզ պետութեան ծախքովը:

Պէթի Թիլարի և երկու չարագործները ազմարի կերպով
խնդացին:

— Այս սպան տարօրէնակ մէկն է, ըսաւ թխադոյն
մարդը: Բայց չեմ ուզեր ցաւալի պարագաներու մէջ թողուլ
ձեզ, պզտիկս: Գիտէք թէ այս պահուս երեք կտրիճներ
Նաթ Փինքէրթընի տունը կը գտնուին անոր սպասելու հա-
մար և դրաւ կը դնեմ որ ձեր վարպետն ալ հիմա գինա-
թափ եղած է ձեզի պէս...:

— Ինչպէս, գինաթափ: Ես գինաթափ չեմ:

— Օ՛հ, արդեօք կ'ուզէիք կոխի՞ սկսիլ... Թիլլի, ներս
մտէք ուրեմն, որպէսզի տեսնէ թէ տակաւին չորրորդ ատր-
ճանակ մը ունինք մեր արամագրութեան տակ:

Վարպետը նորէն բացուեցաւ: Վերէն վար կարմիր հա-
յած վայելուչ կին մը երեւցաւ թուխ պիտեր ունեցող մար-

դուն քով: Երիտասարդ էր: Սիրուն և հաճելի եղած պիտի ըլլար եթէ չգտնուէին մոլութեան և չարութեան նշանները, որոնք իր դէմքը կը խարանէին:

Իր զէնքը ուղղեց դադանի ոտտիկանին վրայ, որ այսպէս չորս կողմը միեւնոյն ատեն սպառնալիքի ենթարկուեցաւ:

Բօլ սենեակին մէկ անկիւնը ցատկեց և կռնակը պատին տուաւ պաշարուելէ ազատելու համար:

— Թշուառականներ, պոռաց: Առաջ եկէք ուրեմն հիմա, եթէ քաջութիւն ունիք... ձեզի պէս մարդոց հետ միշտ կ'ընդունիմ կռուիլ, եթէ մէկի դէմ տաւր իոկ ըլլաք:

Ընդհանուր քրքիչ մը պատասխանեց իրեն:

— Սպաններք զայն, Թէրա, ըսաւ Պէթի Թիլարի:

— Ա՛հ, ա՛հ, ըսաւ Բօլ պաղօրէն, հիմա դիտեմ թէ գործս որո՛ւ հետ է: Թէրա... իմացած եմ այս անունը... Դուք այն պարծենկոտն էք, որ ժամանակ մը առաջ, Թաէն Զանկ Զիչի խանութին մէջ խաղի եկաւ Փինքէթթընի կողմէ և որ վարպետին պատմեց թէ կ'ուզէր սպաննել զինքը:

Թխադոյն մարդուն այտերը բարկութենէն կարմրեցան:

— Այո՛, Թէրան եմ, ըսաւ խիտ ձայնով մը: Բայց առաջին և վերջին անգամն է որ այդ շունը խաղի բերաւ զիս: Ա՛լ պիտի չվերսկսի, որովհետեւ իմ ձեռքս կը գտնուի:

Խօսելով մէկտեղ քիչ քիչ մօտեցած էր Բօլի: Պէթի Թիլարի անոր և երիտասարդ ոտտիկանին մէջտեղը կը գտնուէր:

— Անձնատուր եղէք, ըսաւ Թէրա սպառնալից չեչուով մը: Կը տեսնէք թէ ամէն պաշտպանութիւն անօգուտ է:

— Զէնքը քովս է տակաւին, պատասխանեց Բօլ, և եթէ պէտք ըլլայ կռուիլ, ձեզմէ առնուադն երկուքը դետին պիտի փռեմ: Ես...

Բօլ չկրցաւ լմնցնել: Թէրա յանկարծ մէկ կողմ ծռած, Պէթի Թիլարի մէջքէն լռնած և ուժգնութեամբ նետած էր զայն դադանի ոտտիկանին վրայ: Այս վերջինը իսկոյն պարպեց ատրճանակը, բայց Թէրայի ուղածը եղաւ: Գնդակը Պէթի Թիլարի եկաւ:

Նենգամիտ աւագակը դադանի ոտտիկանին թեւէն բռնեց: Միեւնոյն պահուն խոյացաւ խարտիչահեր և անմօրուս չաբազործը: Բօլ ժամանակ ունեցաւ երկրորդ անգամ կրակ ընելու, բայց գնդակը միջնորմին մէջ կորսուեցաւ: Զգաց թէ

գետին փռուեցաւ և գլխին ընդունեց ա'յնպիսի հարուած մը, որ գիտակցութիւնը կորսնցնել տուաւ իրեն:

Թէրա պատուհան վազած էր տեսնելու համար թէ պայթումները փողոցէն լուսւմ էին և ոտտիկանական պահակներ կուգային: Ամէն բան կարգին էր: Մէնձին Սթրիթ ամայի էր: Շրջակաները շարժում մը իսկ չկար:

Աւագակը ասդին դարձաւ հեգնելով:

— Յաղթանակը մե՛րն է, ըսաւ: Յուսանք թէ ձօննի, Սէմսըն և Պրօուն ևս ձեռք պիտի ձգեն վախպետ:

Երբ Բօլ սթափեցաւ, տախտակամածին վրայ փռուած էր, ստքերն ու ձեռքերը կապուած: Իր քովը կը գտնուէր Պէթի Թիլարի գիակը, որուն ճիշդ սրտին հանդիպած էր գնդակը:

— Սրիկաներ, պոռաց երիտասարդ ոտտիկանը, ա՛յ իսկ հաւատարիմ դաշնակիցներ էք իրարու հանդէպ: Առանց խղճահարութեան կը զոհէք ձեր մեղսակիցը, անոր մարմինը վաճառ ընելով ձեզի համար:

Թէրա ոտքի հարուած մը տուաւ անոր կողերուն:

— Կը բաւէ ո՛րչափ խօսեցաք, պատասխանեց: Թիլարի մեզի համար միջոց մըն էր, տխմար երիտասարդ, և հարկ պիտի ըլլար որ սա կամ նա միջոցով մեր օձիքը ազատենք անոր ձեռքէն: Բնաւ մտադիր չենք գործադրելու այն փայլուն խոտուածները, զոր ըրինք զինքը հրապուրելու և իր գործակցութիւնը ապահովելու համար: Մենք շատ գործնական կերպով մը շարժեցանք «ձէնթլմէն» ոտտիկանի մը ազատել տալով մեր օձիքը նեղիչ տարրէ մը, որուն համար չնորհակալութիւն կը յայտնենք իրեն:

— Կը տեսնուի՞նք, ըսաւ Բօլ արհամարհոտ չեչուով մը: Արդէն ըսի և աղէկ համոզուած եմ թէ վարպետս ձեր լարած թակարդին մէջ ինկած չէ և հիմա ձեր երեք մեղսակիցները բանտարկուած ըլլալու են...

— Ֆիւլթ, ֆիւլթ, սուկեց Թէրա շրթներուն մէջէն:

— Թէրա, ձեզի և ձեր նամաներուն չէ մնացեր խաղի բերել Նաթ Փինքէթթընը:

— Թրա՛, լա՛, լա՛... ամէն պարագայի մէջ շուտով պիտի դիտնանք ատիկա, ըսաւ աւագակը: Այս կէտին վրայ մեր կարծիքները կը տարբերին, տղաս... Ես համոզուած եմ

թէ հաթ Փինքէրթըն արդէն բռնուած և աղէ՛կ բռնուած է... Այն ատեն անակնկալ մը պիտի պատրաստենք իրեն, զոր անշուշտ խելքէն մտքէն չանցընենք։ Եւ որպէս զի հա-
խանձորդ չունենայ, ձե՛զ ալ՝ իր քաջ օգնականը մասնակից պիտի ընենք անոր բախտին։ Այո՛, այո՛, սիրելի՛ս, ըսողը ես եմ աչքերնիդ խոշոր խոշոր պիտի բանաք...

Միւս աւագակները Թէրալին այսպէս խօսելը լսելով կը հեղնէին։ Անպիտանը, խօսելով մէկտեղ, անձեռոց մը առած էր։ Գրպանէն պզտիկ չի՛ մը հանեց և սկսաւ պայծառ հե-
ղուկով մը թրջել այդ ձերմակեղէնը։

— Երեցէք, բաւ հեղնարար, քայց ստիպուած ենք քիչ մը թմրեցնել ձեզ, սիրելիս։ Եւ որովհետեւ մտադիր ենք ձեզի հետ միասին մեկնել այս տունէն, չա՛տ աւելի ակոր-
ժելի տեղ մը երթալու համար, չենք ուզեր որ ճամբան փախ-
չելու փորձ մը ընէք։

Բօլ գիմադրել փորձեց երբ չարագործը իր դէմքին մօ-
տեցուց անձեռոցը։ Բայց չէր կրնար ինքզինքը պաշտպանել,
կապուած ըլլալուն համար։ Թէրա «քօթօթօթ»ով թրջուած
ձերմակեղէնը գրաւ անոր բերնին և քիթին վրայ։

Տարաքախտ երխտաաբղը ջղալին կծկումներ ունեցաւ։
Բուռն ճիգ մը ըրաւ կապերը խզելու համար։ Ամէն բան ա-
նօգուտ եղաւ։ Երկրորդ անգամ ըլլալով գիտակցութիւնը
կորսնցուց և անշարժ մնաց գաղերուն թիւին մէջ, որոնք
վերցուցին զինքը և դուրս տարին։ Գեղանի Թիլլի հետեւե-
ցաւ անոնց։

Պէթի Թիլարիի մարմինը փռուած մնացած էր սենեակին
մէջտեղ, զոր անպիտանները մութին մէջ ձգեցին, դուրս
ելլելէ առաջ կանթեղը մարելով։

ՓԻՆԷՐԹԸՆ ԼԵՏՔԻՆ ԿՐԱՅ

Փինքէրթըն, որ լաւ ծագուած էր, ինչպէս տեսանք,
Մէնճին Սթրիթ փութաց։ Բօլէն մէկուկէս ժամու չափ ետքը
հասաւ ու ամէնէն առաջ սկսաւ ուշադրութեամբ դիտել 45
թիւը կրող տունը։

Այլ եւս լոյս չկար պատահանները և գաղանի ոտիկանը
ի գուր փողոցին մէջ փնտռեց Բօլը։

Ամենաբուռն մտահոգութեան մատնուեցաւ։ Գիտէր թէ
այդ տան մէջ թակարդ մը լարած էին իրեն և իրաւամբ կը
փախնար որ իր երիտասարդ գործակիցը ինկած էր անոր մէջ։

Փինքէրթըն երկար ատեն չլարանեցաւ։ Գործի սկսաւ
ամենամեծ խոհեմութեամբ։ Պատերուն երկայնքէն սպրդելով,
տունին մօտեցաւ, համոզուած ըլլալով թէ նշմարուած չէր
եթէ չարագործ մը պատահարաբար լրտեսած էր զինք պատու-
հանէ մը։

Դուռը բացաւ, նրբանցքին մէջ սպրդեցաւ և յետոյ
վրայէն գոցեց։

Նրբանցքը գէպի բակ կ'առաջնորդէր դուռնէ մը, որ
պարզ հրելով մը բացուեցաւ։ Այն ատեն գաղանի ոտիկանը
ձերմակ պզտիկ բիծ մը նշմարեց սալալայտակին վրայ։

Քննելու համար ծռեցաւ ու տեսաւ որ կաւիճի կտոր
մըն էր, ինչպէս որ ինք և իր օգնականը սովորութիւն ու-
նէին խրենց վրայ պահելու, որպէս զի իրենց անցքին հետքերը
թողաւ ի հարկին։ Ուրեմն Բօլ հոնիէ անցած էր։

Ուշադրութեամբ քննեց բակը և գետնին վրայ կաւիճի
քանի մը կտորներ գտաւ։ Սակայն անոնք ձգմուած չէին,
մինդեւ այնպէս պիտի ըլլային եթէ Բօլ հետքեր ձգելու դի-
տաւորութիւն ունենար։

Գաղանի ոտիկանը որոշեց աւելի ուշադրութեամբ քննել
իր երեւան հանածին պատճառը, բայց անկէ առաջ կ'ուզէր
Պէթի Թիլարիի բնակարանը աչքէ անցընել։

Ուստի տունէն ներս մտաւ և արագ աչապ ելաւ սան-
դուղէն մինչեւ ձեղնայարկը։ Բակին մէջ իր ըրած քննու-
թիւնները կարծել կուտային իրեն թէ չարագործները տունը
չէին դանուէր այլ եւս, ուստի բնաւ զգուշութիւն չէր ընել
իր քայլերուն աղմուկը խեղդելու համար։

Տեսաւ մատիտով գրուած խաւաքարտը և իսկոյն հասկցաւ թէ անիկա իրեն համար գրուած էր հոն։

— Խաւաքարտը տակաւին նոր-նոր է, ըսաւ ինքնիրեն։ Ապիրաանները երեւակայած են որ ես անմիջապէս պիտի մտնէի։ Խեղճ Բօլ թակարդը ինկաւ։

Արդարեւ Նաթ Փինքէրթըն համոզուած էր թէ այլևս այդ բնակարանին մէջ պիտի չգտնէր իր գործակիցը։ Արազօրէն բացաւ դուռը և իր ելեկտրական կանթեղին լոյսովը քննեց սենեակը։ Ինչ որ տեսաւ, առաջին անգամ ընկրկեցուց զինքը։

Սենեակին մէջտեղը կը հանդէր Պէթի թիւարթի դիակը, որուն ապակեման աչքերը կարծես թէ զինքը կը դիտէին զարհուրանքի արտայայտութիւնով մը։ Արիւնք կարմիր խոշոր կայտ մը կաղմած էր կուրծքին վրայ և լայն տամուկ բիծ մը կը տարածուէր տախտակամածին վրայ։

Գազանի ոտիկանը շուտով և վեր ի վերոյ վերակալմեց պատահած եղերական տեսարանը։

Մանրամասնօրէն աչքէ անցուց երկու սենեակները այն յարկին, ուր Պէթի թիւարթ բնակած էր առանց մաքէն անցընելու թէ իր յանցանքովը ստեղծելու գերեզման մը պիտի գտնէր հոն։ Գազանի ոտիկանը մտնաւ որ շահեկանութիւն ունեցող բան մը չհշմարեց հոն և վերջապէս որոշեց ձեռնայարկէն մեկնիլ, հանելով ձերուների դիմակը, զոր հիմակ անօգուտ կը նկատէր։

Ամէն բանէ առաջ պետք է, կը խորհէր, փնտռել թէ բակին և նրբանցքին մէջ գտնուած կաւիճի կտորները չէին առաջնորդեր զինք Բօլի հետքին վրայ։ Փինքէրթըն — չէր յիշուի — խորհեցաւ որ երիտառարդ ոտիկանը զգեանուած էր գողերուն կողմէ և Պէթին ողաննած էր ինքզինքը պաշտպանելու ստեն։

Ասկէ դատ, ձեղնայարկին մէջ տարածուած «քօրօֆօրմ»-ի հոտը գուշակել տուած էր իրեն թէ իր օգնականը քնացուցած էին, աւելի դիւրութեամբ փոխադրելու համար զայն։

Չարագործները ոտիկուած էին տղու մը պէս տանիլ Բօլը, քանի որ զգայազիրի էր և գացած ստեննին կաւիճի կտորները ինկած էին դժբախտ երիտառարդին գրպանէն։

Բայց ո՞ւր փոխադրած էին զայն։ Փինքէրթըն շուտով հասկցաւ թէ այդ տեղը շատ հեռու ըլլալու չէր, վասնզի ճամբորդութիւնը դժուար և վտանգաւոր էր։ Ոճրագործները ապահովապէս պիտի չհամարձակէին փողոցէն անցնիլ իրենց կալանաւորին հետ։ Տեսնորելու վտանգին պիտի ենթարկուէին մեծապէս։

Երբ Փինքէրթըն ոտքը սանդուղին առաջին աստիճանին վրայ կը դնէր իջնելու համար, վարէն եկող փութկոտ քայլերու ազմուկ մը լսեց։ Անմիջապէս լապտերը վառեց, յարկարածինը դարձաւ և վարագոյրին ետեւ պահուեցաւ։

Կէս վայրկեան ետք, մարդու մը ուրուանկարը գծուեցաւ ձեղնայարկին մուտքին առջև։

— Թէ՛րա, թէ՛րա, հո՞տ էք, ըսաւ խեղդուկ ձայն մը։ Պատասխան տուող չեղաւ։ Մարդը լուցկի մը վառեց և գազանի ոտիկանը իր թաքստոցէն ձանչցաւ այն երեք աւաղակներէն մէկը, որ յաջողած էր փախչիլ իր ձեռքէն։ Անիկա փութացած էր վազել իր անյաջողութիւնը թէրայի և իր ընկերներուն իմացնելու և զանոնք զգուշացնելու համար։

Թշուառականը սարսափի ճիւղ մը արձակեց երբ իր լուցկիին լոյսովը նշմարեց ձերուների կնոջ կարծրացած մարմինը։

— Պէթի թիւարթ, թօթօվեց համակ դողգոջուն։

Բայց իր սարսափը աւելի մեծցաւ երբ վարագոյրին ետեւէն սատոիկ լոյս մը ծագեցաւ և Նաթ Փինքէրթըն երեւցաւ իրեն, ատրճանակով մը զինուած։

— Շատ ուրախ եմ որ նորէն կը տեսնեմ ձեզ, ըսաւ զազանի ոտիկանը հեղնօրէն։ Երբ ոտնաձայներ լսեցի, կը կարծէի թէ հին ծանօթ մըն էր որ կուգար։

Չարագործը փախչելու համար շարժում մը չըրաւ։ Կը յիշէր ձեռքի այն ապահովութիւնը, որով Փինքէրթըն ժամ մը առաջ զգեանած էր իր երկու մեղուակիցները և չշարժեցաւ երբ զազանի ոտիկանը մօտեցաւ ձեռնակապի զարնելու համար զինքը։ Վարպետը իր վառած կանթեղը սեղանին վրայ դրաւ, հակառակորդը տախտակամածին վրայ պառկեցուց և ոտքերն ու ձեռքերը կապեց ա՛յնպիսի կերպով մը որ թշուառականը այլևս չէր կրնար շարժում մը ընել։

— Ապուշ, ըսաւ գործը վերջացնելէն ետքը, Հոս գա-

լու շափ բաւական չիմար չէի կարծեր ձեզ բնաւ... գիտէք
ոակայն թէ օննեակին մէջ լսած էի ձեր խօսակցութիւնը:
Եթէ քիչ շատ խելք ունենայիք, ապահովապէս պիտի ըսէիք
թէ առաջին հոգս պիտի ըլլար հոս վաղել... ձեր տիմա-
րութիւնը պիտի քաւէք քանի մը օրուան բանտարկութեամբ,
որուն ամէն իրաւունք ունիք:

Ամբողջ մարմնովդ դողդողացող թշուառականին բերանը
կապ դրաւ ու յարակից օննեակը քաշքշելով, անկիւն մը
դրաւ գայն:

— Հոգ հանգարաւ պիտի մնաք, ըսաւ, մինչև որ ու-
տիկանները դան ու փնտռեն ձեզ: Եւ հիմա, մնաք բարով:

Փինքէրթըն յարկարափնէն դուրս ելաւ, դուռը փրա-
ջէն գոցելով:

Իջած ատեն, ասնդուղին աստիճաններուն վրայ կախ-
ճի քանի մը պզտիկ կտորներ նշմարեց: Շուտով բակը կնաց
ու Բօլի դրպանէն ինկած կտորուանքին հետեւեցաւ: Այդ
հետքը կ'առաջնորդէր շէնք մը, զոր Փինքէրթըն խնամքով
աչքէ անցուց և անոր մէկ կողմը նշմարեց զիստ Կառուհան
մը, որ թափուր գետինի մը վրայ կը նայեր:

Ասիկէ եզրակացուց թէ սնրագործները այդ պատահա-
նէն անցած ըլլալու էին իրենց գոնին հետ: Այդ պատահա-
նէն անցաւ և ինքզինքը դտաւ երեսի վրայ ձգուած պար-
տէղի մը մէջ: Կախուղ հողին վրայ սրտապէս կ'երեւէին
սուքի հետքերը:

— Երկու այրեր և կին մը, մրմնաց: Աւագակներէն
մէկը ապահովապէս ֆրէա թէրան է և կ'ենթադրեմ որ կինը
անոր սիրուհին է:— այն արարածը, որ թուէն Չանկ Չիլիի
ափօնի գաղտնի ծխարանին հաշուեփողանին ետեւը կեցած էր:

Փինքէրթըն քանի մը ցած պատերէ անցաւ: Հետքերը
տեղ տեղ դրեթէ անորոշ կ'ըլլային: Բայց Փինքէրթըն նշան-
ներու հետեւելու մասին, ամենէն վարժ կարմրամորթին կը
հաւատարէր:

Ամէն բան կը բաւէր ճամբան իրեն ցոյց տալու, — խտտի
ձմրուած չիւղ մը, հողի փշրուած կոշտ մը, գետինը մըլու-
ւած քար մը... Այսպէս հասաւ տունի մը առջեւ, ուր շա-
րագործները պէտք էր գտնուէին, վասնզի ամէն հետք կը
դադրէր այդտեղ: Չէր կարծեր թէ սնրագործները իրենց

մարդկային բեռով փողոց ելած ըլլային նորանցքէն: Այդպի-
սի բեռով մը պիտի չհամարձակէին ինքզինքնին վառնդել
նոյնիսկ այդ ամառի թաղին մէջ:

Գաղտնի ստոթիկներ լուս ու մունջ անցաւ բակէն և տան
դրան առջև հասաւ: Նախ փորձեց հոնկէ ներս մտնել: Փա-
կանքը բացաւ, բայց դուռը ներսէն գոցուած էր երկաթեայ
ձողով մը: Այն ատեն խորհեցաւ մտնել չնշահան ծակերէն,
որոնք կը բացուէին գրեթէ հողին հարթ հաւատար: Պատին
երկայնքէն սողաց, խրաքանչիւր չնշահանը քննեց և գա-
նանք գոցող երկաթեայ ձողերէն մէկը խլել փորձեց:

Երբորդ չնշահանին հասած էր, երբ թեթեւապէս ձողի մը
դաշելով, այնպիսի ցնցում մը ընդունեց որ երեքաց և քանի
մը բույէ թմրեցաւ մնաց:

Իսկայն հասկցաւ թէ ելեքարական խողովակի մը դպած
ըլլալու էր և փորձեց ճիշդ տեղը գտնել: Թեթեւ ուղում մը
արձակեց նշմարելով երկու պարաններ, որոնք գետնէն կ'ել-
լէին և անմիջապէս նկուղը կը մտնէին:

— Օ'հ, օ'հ, ըսաւ ինքնիրեն, կ'երեւի ելեքարականու-
թեան գողեր այստեղէն կատարած են իրենց գողութիւնը:
Իրենց հաճոյքը իրենց քիթէն բերնէն բերել պիտի տամ:

Իր ենթադրութիւնները ճիշդ էին: Մերձաւորապէս պա-
րաններուն ուղղութեան հետեւելով, աջ կողմը գտնուած
պատի մը առջև հասաւ, անոր վրայ մաղցեցաւ ճարտարօ-
րէն և մօտերը տեսաւ ելեքարականութեան գործարան մը,
որ հոսանք կը հայթայթէր թրամուէյներուն: Գողերը այդ
տեղէն կը դարձնէին հոսանքը և այդպէս մեծ փաս կըրպատ-
ճաւէին դործարանին:

Փինքէրթըն ոչ գործովալից զէմքով մը ժպտեցաւ: Դար-
ձաւ այն տեղը, ուր պարանները տունէն ներս կը մտնէին
չնշահան ծակին միջոցաւ: Զօրաւոր թթուով լեցուն պզտիկ
չիւ մը հանեց դրպանէն և քանի մը կաթիլ լեցուց խողովա-
կին վրայ: Թթուն կրծեց մետաղը զալարելով և թեթեւ ծուխ
մը հանելով և քանի մը վայրկեան ետք երկու պարանները
կտրուած էին և ելեքարական հոսանքը ընդհատուած էր:

Նոյն թթուին միջոցով Փինքէրթըն յաջողեցաւ նաև ըստ
բաւականին կտրել չնշահան ծակին ձողերէն մէկը, որով
կրցաւ խլել գայն և նկուղը մտնել: Առանց ամենափոքր աղ-

մուկ հանելու, կծկուեցաւ գետինը և քանի մը վայրկեա
անշարժ մնաց մտիկ ընելու համար: Յանկարծ իրեն այնպէս
եկաւ թէ թեթեւ աղմուկ մը կը լսէր:

Ո՛հ, պատրանք մը չէր... Աղմուկը կրկնուեցաւ: Կար-
ծես թէ մէկը կը հեծկոտար: Նեղը մնացած մարդ մը գտնու-
եալու էր հոն: Փայլակի մը պէս Բօլի մտածումը անցաւ
գաղտնի ոտտիկանին մօտէն: Լապտերը տկարօրէն փայլեցուց
և նկուղին ծայրը նշմարեց տեսակ մը երկաթէ վանդակ, ո-
րուն դուռը գոցուած իր խոշոր կախ-փականքով մը:

Փինքէրթըն ցատկեց տարի ելաւ: Նոյնինքն Բօլ Բէրիէն
էր, որ փակուած էր անոր մէջ, ոտքերն ու ձեռքերը կապ-
ւած և բերանը դոցուած: Երիտառարդը տկարօրէն կը հեծ-
կոտար, որպէս թէ մեռնելու վրայ էր: Բօլի աչքերը ուրա-
խութենէն փայլեցան երբ իր վարպետը նշմարեց:

Մէկ վայրկեան չըջած, գաղտնի ոտտիկանը բացաւ. կախ
փականքը և ազատեց իր օգնականը:

— Չարագործները մէկ են, հարցուց, Բօլի իրեն ընել
ուզած պատժութիւնը կարճ կապելով:

— Հաւանաբար հոս, այս տան մէջ են, պատասխանեց
երիտառարդը: Զիտ այս նկուղը իջեցուցած ատեննին սթա-
փեցայ: Երեք մարդատարաններու կ'սպասէին, որոնք ձեր մա-
սին լուրեր պիտի տային իրենց, վարպետ:

— Ի դուր պիտի սպասեն անոնց: Այդ թշուառականները
արդէն բանտն են:

— Ազէկ գիտէի թէ պիտի չկրնային բան մը ընել Փին-
քէրթընի գէմ, ըսաւ Բօլ, և հպարտութեամբ խառն հիա-
ցումով մը նայեցաւ գաղտնի ոտտիկանին:

— Կորսնցնելիք ժամանակ չունինք, ըսաւ Փինքըրթըն:
Անմիջապէս դուռն ելի՛ր շնչահան ծակէն, ոտտիկանական ա-
մենէն մօտ պահականոցը վազէ՛ և 5-6 ոտտիկան ա՛ռ բե՛ր:
Կրնաք այդ ծակէն մտնել և հոնկէ վեր ելլել: Բայց աղմուկ
մի՛ հանէք: Այդ միջոցին ես աւազակները պիտի լրտեսեմ:

Բօլ հեռացաւ: Գաղտնի ոտտիկանը նկուղին դուռը գը-
նաց ու բացաւ իր կեռովը: Յետոյ կամաց կամաց ելաւ քա-
րէ սանդուղին ատտիճաններէն ու ինքզինքը վայելուչ բակի
մը մէջ դտաւ:

Եթէ զինքը սպաննել փորձող թշուառականները ելեք-

տրականութեան գողերն էին, պէտք էր որ դեմնայարկը բը-
նակէին: Ապա թէ ոչ պիտի ստիպուէին թեւերը անցնել օ-
տարականի մը յարկաբաժինէն:

Պզտիկ կանթեղ մը տկար լոյս մը կը տարածէր բակին
մէջ: Նաթ Փինքէրթըն ականջը փակեցուց դրան մը, որուն
ետեւ ձայներու ժխոր մը կը լսէր: Բայց որովհետեւ չէր
կրնար բան մը հասկնալ, որոշեց յարակից սենեակ մը մըտ-
նել, յուսովով թէ հոնկէ աւելի ազէկ կը լսէ: Ուստի երկ-
րորդ դուռը գնաց ու մտաւ բոլորովին մութ սենեակ մը, որ
պարզ վարագոյրով մը միայն բաժնուած էր առաջինէն:

Բայց երբ դուռը իր վրայէն կը գոցէր զգուշութեամբ և
քայլ մը կը յառաջանար, լսեց իր գլխին վերեւ գործող մե-
քենայի զապանակի մը թեթեւ աղմուկը և գանկին վրայ ըն-
դունեց ծանր առարկայ մը, որուն անկումը զգայազիրկ ը-
րաւ գինքը:

Տախտակամածին վրայ ինկաւ, մինչ վարագոյրը կը բաց-
ւէր և Թերա ներս կը մտնէր Թիլլի և անմօրուս երիտա-
ռարդին հետ:

Թշուառականը շարժեց ելեքտրական գործիքը և լոյսի
հեղեղ մը ողողեց սենեակը:

— Ո՛հ, ո՛հ, ըսաւ Թերա բարձրաձայն խնդալով. Թա-
կարդիս մէջ ինչալու եկաւ, գեղեցիկ թուշուներ: Գործիքս
ազէկ պաշտօնավարեց:

Երեքն ալ բռնեցին գաղտնի ոտտիկանը և յարակից սեն-
եակը տարին: Երբ Փինքէրթըն սթափեցաւ, տեսաւ որ թիկ-
նաթոռի մը մէջ նստած ու պղինձէ թելերով այնչափ ամուր
կապուած ու սեղմուած էր որ չէր կրնար շարժում մը ընել:
Դուռը ծածկուած էր մետաղեայ գլխամոցով մը: Իրեն առ-
ջեւ կեցած էր Թերա, ոտքի վրայ և թեւերը խաչաձեւած:
Ասարտեալ երիտառարդը և կինը եւս, զոր Փինքէրթըն
տեսած էր Թաէն Չանկ Չիչիի ծխարանին մէջ, հոն էին և
հեղնանքով կը դիտէին գաղտնի ոտտիկանը:

— Զուարճալի զարթնում մը հէ՞, ըսաւ Թերա հեղնա-
բար:

Գաղտնի ոտտիկանը Թերային նայեցաւ պաղ ժպիտով
մը...

— Չեմ գիտեր թէ ինչ լսել կուզէ՛ք, Թե՛րա, պատառ-
խանեց: Շատ հանգիստ նստած եմ:

— Եւ թիչ մը ետքը ա'լ աւելի հանդիստ պիտի նստիք. ձեզ կը ներկայացնեմ բարեկամս, ճարտարա-եղեքտրագէտ, Հէրրի Կրէկոր, որ այս գործերը չինած է և մտադիր է ձեր վրայ փորձել... Թի'լլի, գործիքին քով գացէք:

Կինը ուղղուեցաւ ավտոմոբիլին ետեւ, պատին վրայ հաստատուած գործիքին մօտ, որուն միջոցով կրնար դադարեցնել հոսանքը:

— Դուք արդէն շատ խելճ մարդեր նստեցուցած էք եղեքտրական թիկնաթուղիներ վրայ, Մր. Փինքէրթըն, շարունակեց Թերա վայրագ հեղնութեան շեշտով մը: Հիմա կարգը ձերն է այդ կերպով մեռնելու: Քանի մը բռնակէն գիակ մը պիտի բլլաք այլեւս:

Փինքէրթըն ժպտեցաւ նոյնչափ հանդարտօրէն որչափ եթէ խնդրը գրգռանքի մը վրայ եղած ըլլար:

— Կրնաք սխալի'լ, բոսա հեղնական գէճքով մը:

— Ինչպէս... Իրաւ որ հիանալի հպարտութիւն մը ունիք: Կ'երեւակայէք թէ ձեր խմորը տնեցող շուն մը կրնայ գիմադրել երկու հազար «վոլթ»-նոց հոսանքի մը:

— Կատուները և գաղանի ոտականները 7 հոգի ունին, բոսա Փինքէրթըն:

— Տխմար... Հոսանքը անցնել պիտի տանք: Եւ քու հօշակաւոր օգնականդ թիկնաթուղիներ վրայ պիտի յաջորդէ քեզի: Ան ալ մեր ձեռքն է:

Փինքէրթըն չպատասխանեց:

— Թի'լլի, բոսա թշուառականը, հոսանքը թողուցէք: Կինը հնազանդեցաւ հեղնելով:

Փինքէրթըն ցնցուեցաւ իր ավտոմոբիլին վրայ, աչքերը գոցեց յուսահատօրէն դողալով ու անշարժ մնաց:

— Ասոր գործը ընցա՛ւ, պոռաց Թերա: Եւ հիմա, բարեկամներս, աճապարե՛նք: Պէտք է որ միւսին գործն ալ ընցնենք: Թի'լլի, դադարեցուցէք հոսանքը, կանգնե՛լուէք և լոյս բռէք մեզի որպէսզի նկուղը երթանք և ոտահալը բերենք:

Երեք չարագործները անհետացան: Երկու վայրկեան չէր քշած երբ դուռը բացուեցաւ մեղմիւ և Բօլ գլուխը ներս մտցուց կէտ բացուածքէն: Տեսնելով իր վարպետը որ ելեքտրական ավտոմոբիլին մէջ անշարժ նստած էր, չկրնաւ սոսկումի թեթիւ աղաղակ մը դապել:

— Ո՛ղջ եմ, Բօլ, բոսա գաղանի ոտականը աչքերը բանալո՛ւմ: Բարեբախտաբար կտրած էի ելեկտրական հոսանքը: Շուտով ներս մտիր և կապերս քակէ: Միտուն անակնակալ մը կը պատրաստեմ այդ պարոններուն:

Բօլ ներս մտաւ հինգ ոտականներով: Փինքէրթըն անմիջապէս ազատուեցաւ բայց շարունակեց նստած և բոս երեւոյթին կապուած մնալ: Ոտականները պահուեցան յարակից սենեակին մէջ, մինչ Բօլ եղեքտրական ավտոմոբիլին քով դարակի մը ետեւ կը կծկուէր: Ճիշտ ժամանակն էր: Երեք աւաղակները դարձան խփոտ յուզուած վիճակի մէջ:

— Պէտք է փախչիլ, բոսա Թերա: Փինքէրթըն հոս գալէ առաջ ազատե՛ր է իր օգնականը և ոտականութիւնը պիտի հեռագնդէ մեզ: Բայց ի՞նչ պիտի րնենք այս դիակը:

— Հոս ձգենք, զնդեց Թի'լլի, որ կը դողար: Անհետացնելու ժամանակ չունինք այլեւս:

— Կեցէ՛ք, պոռաց այդ միջոցին եղեքտրականութեամբ մահացած դատապարտեալը, որ իր թիկնաթուղիներ վրայ շարունակեցաւ, զարնուրանքէն քար կտրած երեք չարագործներուն առջև:

Եւ Թերայի վրայ ցատկելով, ձեռնակապ անցուց, ուսանց ժամանակ տալու թշուառականին, որ փախչելու համար չարժու՛մ մը միայն փորձէ: Բօլ և ոտականներն ալ նոյնը ըրին Թի'լլի և «ճարտարա-եղեքտրագէտին», որ այս միջոցին շատ բան պիտի տար իր մեքենային փորձը գաղանի ոտականին վրայ բրած չըլլալուն համար:

— Զեղի չէի՞ բսեր, Թերա, աւելցուց գաղանի ոտականը հանդարտօրէն, ձեռնակապին փականքը գոցելով, թէ կատուները և գաղանի ոտականները 7 հոգի ունին:

Թերա շատ պարապ ժամանակ տնեցաւ այս ճշմարտութեան վրայ խորհրդածելու համար, վառնդի Թի'լլի և անպիս ու անմօրուս երիտառարդին հետ դատապարտուեցաւ խփոտ պատիժի մը, զոր կրեց Սինկ - Սինկի բանախն մէջ:

ՎԵՐՁ

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻՒՈՎ
ՔՆԱԾՐՋԻԿԸ

“ԻՆՉ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ ԶԵՐՄԱՍԻՉՈՒԹԵԱՆ ՉԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ՅԱՄԱՐ,,

Յրանաացի հանրաժանօք եւ եկ նշանաւոր գինւորական բժիշկ՝ Մ. Քարլի կողմէ պատրաստուած, որ վերջին պատերազմի ընթացքին մեծ փորձառութիւն ձեռք բերած եւ մասնագէտը հանդիսացած է վեներական ախտերու դարմանումին Յրանաական բանակին մէջ:

Հնքերցողները, ըլլան այր, ըլլան կիւն, կը յանձնարարուի կարգալ այս գեղեցիկ հասորը, որ կը պարունակէ գործնական միջոցներ ջերմամիզութեան ենթակայ չըլլալու համար:

Ուրեմն փութացէ՛ք գնել այս հասորը, որ լոյս կը տեսնայ այս Շաբաթ օր եւ որմէ պիտի օգտուիք սուղապէս:

Փնտեցէ՛ք լրագրավաճառներէն ծխավաճառներէն եւ գրավաճառներէն զին 20 դրու:

ՌԱՍԲՈՒԹ ԻՆ ԿԱՄ

ՍՐԻԿԱՅ ՎԱՆԱԿԱՆԸ

Գերմանիոյ նախորդ կայսեր, ռուսացործ Վիլհելմի կողմէ կաշառուած վաւաշոտ սրիկայի մը այս իրական եւ խիստ հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը, որ զգայացունց յայտնութիւններ կ'ընէ ծարական արքունիքին եւ ռուսական հսկայ յարձակումներու անյաջողութեանց զաղտնիքներուն վրայ, իսկապէս կ'արժէ որ կար-

դացուի ամէն հայու կողմէ:

Անգլիացի նշանաւոր հեղինակի մը այս հռչակաւոր գործը քիչ ժամանակի մէջ արդէն շատ մը լեզուներու թարգմանուած եւ սինեմաներու մէջ ներկայացուած է:

ԳԻՆ 50 ՂՐՇ.

910

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0933053 1

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007239 19

